

WSPOMNIENIE O PROFESORZE KAROLU DERWICHU

W dniu 19 maja 2022 r. odszedł od nas Karol Derwich – profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego, kierownik Zakładu Ameryki Łacińskiej i Pracowni – Centrum Meksykańskiego w Instytucie Amerykanistyki i Studiów Polonijnych Uniwersytetu Jagiellońskiego. Polska nauka straciła znakomitego badacza, najwybitniejszego współczesnego polskiego specjalistę problematyki meksykańskiej, doskonałego dydaktyka i pasjonata. Przedwczesna śmierć odebrała nam, koleżankom z Zakładu Ameryki Łacińskiej, wspianego szefa, a przede wszystkim życzliwego mentora i serdecznego przyjaciela.

Karol Derwich urodził się 3 kwietnia 1979 r. w Głogowie. Młodość spędził na Dolnym Śląsku oraz w Krakowie, gdzie kształcił się na Uniwersytecie Jagiellońskim. W 2003 r. ukończył studia w zakresie nauk politycznych w Instytucie Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych, przedstawivszy pracę magisterską pt. *Strefa wolnego handlu obu Ameryk*. Zainteresowanie tematyką latynoamerykańską i międzyamerykańską zaprowadziło Karola na Uniwersytet Warszawski – jedyny ośrodek oferujący w tamtym okresie studia kulturoznawcze w zakresie Ameryki Łacińskiej. W 2004 r. przyszły profesor ukończył kształcenie w Centrum Studiów Latynoamerykańskich, gdzie przygotował pracę dotyczącą polityki administracji Ronalda Reagana wobec konfliktu środkowoamerykańskiego. Po uzyskaniu tytułu magistra na UW Karol powrócił do Krakowa, gdzie pod opieką prof. dr. hab. Andrzeja Mani rozpoczął studia doktoranckie. W 2007 r. na podstawie rozprawy pt. *Instrumenty polityki zagranicznej USA wobec państw Ameryki Łacińskiej, 1945-2000* nadany został mu stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce.

Po obronie doktoratu Karol Derwich podjął pracę w Zakładzie Ameryki Łacińskiej Instytutu Amerykanistyki i Studiów Polonijnych. Z jednostką tą związany był do końca – jako asystent, adiunkt, profesor uczelni, a od 2019 r. kierownik Zakładu.

Praca w Zakładzie Ameryki Łacińskiej wyraźnie ukierunkowała aktywność naukową Karola, którego zainteresowania naukowe przesuwać zaczęły się od tematyki

stosunków międzyamerykańskich w stronę współczesnych transformacji politycznych w regionie Ameryki Łacińskiej, a także – z czym najczęściej go kojarzymy – zagadnień związanych z polityką i historią Meksyku. Na rezultaty badań prowadzonych przez Karola składają się liczne artykuły, rozdziały w pracach zbiorowych i monografie przygotowane w językach polskim, hiszpańskim i angielskim. Warto zwrócić uwagę na dwie spośród jego książek. *W krainie Pierzastego Węża. Historia Meksyku od podboju do czasów współczesnych* (Kraków 2014) to przekrojowa praca poświęcona dziejom Meksyku, będąca efektem zamiłowania Autora do tego północnoamerykańskiego państwa. W książce habilitacyjnej pt. *Meksyk – między demokracją a dysfunkcyjnością* (Kraków 2017) Karol Derwich przedstawił nowatorskie badania dotyczące zjawiska dysfunkcyjności państwa. Praca ta, podobnie jak uzyskany na jej podstawie stopień naukowy, ugruntowały pozycję Karola jako czołowego polskiego politologa-meksykanisty.

Ogromną wartością działalności akademickiej Karola Derwicha był nacisk, jaki kładł na współpracę międzynarodową. Niewielu polskich badaczy jest w stanie pochwalić się tak licznymi kontaktami międzynarodowymi w Ameryce Łacińskiej. W trakcie swojej pracy Karol odbył niezliczone wyjazdy badawcze i badawczo-dydaktyczne do Meksyku, USA, państw Ameryki Południowej, a także Europy Zachodniej. Co ważne, kontakty, które nawiązywał w trakcie wyjazdów, przekładały się na realną internacjonalizację naszej uczelni. To właśnie Karol był głównym pomysłodawcą Krakowskich Konferencji Latinoamerykanistycznych – cyklicznych wydarzeń naukowych przyciągających zagranicznych badaczy zajmujących się tematyką latynoamerykańską. Z jego inicjatywy zaczęliśmy również organizować krajowe i międzynarodowe Seminarium Latinoamerykańskie w Instytucie Amerikanistyki i Studiów Polonijnych. Konferencje, seminaria, a także publikacje naukowe powstające na kanwie tych wydarzeń były solą działania Zakładu Ameryki Łacińskiej. Nie jest przesadą określanie Karola Derwicha mianem *spiritus movens* krakowskiego środowiska latynoamerykanistycznego.

Ostatnim projektem, który udało nam się zrealizować pod przewodnictwem Karola, były obchody 20-lecia Zakładu Ameryki Łacińskiej w dniu 31 marca 2022 r., połączone z kolejną edycją Krakowskiej Konferencji Latinoamerykanistycznej. Wydarzenia te nie miałyby miejsca, gdyby nie ogrom pracy Karola, który całym sobą zaangażował się w ich organizację – niezależnie od pogarszającego się stanu zdrowia. Nie wiedzieliśmy wtedy, że przemówienie, które wygłosi w trakcie jubileuszu, będzie jego ostatnim publicznym wystąpieniem.

Ogromne zaangażowanie, kreatywność i pasja badawcza nie były jedynymi elementami wyróżniającymi Karola na tle innych członków i członkiń Akademii. W swoich działaniach wyraźnie przekładał dobro wspólnoty (Zakładu, Instytutu, środowiska naukowego) ponad osobiste sukcesy. Był człowiekiem wyjątkowo skromnym, posiadającym rzadką umiejętność łączenia ludzi ponad podziałami i kreowania pozytywnej atmosfery. Duża w tym rola niezwykłego poczucia humoru i naturalnej serdeczności, którą miał w sobie.

Jako szef i kolega z Instytutu Karol pokazywał również, że życie akademika nie kończy się na pracy. Utrzymywany przez niego balans pomiędzy sferą zawodową a prywatną był godny podziwu i wyjątkowo inspirujący. Cieszyły go każde chwile spędzone z żoną

Anną, synami Filipem i Dawidem oraz psami Bacą i Alexem. Karol był wielkim fanem muzyki rockowej, co nierzadko manifestował ubiorem. Uczęszczanie wraz z bliskimi na koncerty było dla niego wielką przyjemnością i przedmiotem licznych opowieści. W wolnym czasie trenował bieganie, wielokrotnie kończył maratony i półmaratony.

Dusza sportowca i wola walki towarzyszyły Karolowi aż do ostatniej chwili. Do końca zachowywał pogodę ducha, wywiązywał się z obowiązków i planował kolejne aktywności. Często mówi się, że nie ma osób niezastąpionych – śmierć Karola pokazała nam, że to nieprawda. Polska latynoamerykanistyka utraciła człowieka jedyne w swoim rodzaju. Obok bogatego spadku intelektualnego Karol pozostawił nam drogowskazy na przyszłość. Obiecujemy podążać wyznaczoną przez niego ścieżką pewnym krokiem, z uśmiechem towarzyszącym najpiękniejszym wspomnieniom.

Magdalena Lisińska

Monika Sawicka

Zakład Ameryki Łacińskiej IAI SP UJ